

Ez az oldal tájékoztatást nyújt a román jogrendszeréről és áttekintést ad a romániai jogról.

Jogforrások

A román jog forrásai az alábbiak:

a román alkotmány;

a parlament által elfogadott törvények (alkotmányos törvények, organikus törvények és rendes törvények);

Románia elnökének rendeletei;

a kormány jogalkotási aktusai (rendeletek, sürgősségi rendeletek, határozatok);

a központi kormányzat által kibocsátott jogalkotási aktusok (miniszteri rendeletek, utasítások és szabályzatok);

a helyi önkormányzati testületek (a megyei önkormányzat, a települési önkormányzat és a bukaresti önkormányzat) által kibocsátott jogalkotási aktusok;

európai uniós jog (rendeletek, irányelvek);

azok a nemzetközi szerződések, amelyekben Románia részes fél.

Jogszabálytípusok – leírás

A román jogrendszer az alábbi jogszabályokból épül fel:

Románia legmagasabb szintű jogszabálya **az alkotmány**. Az alkotmány szabályozza Románia – mint egységes és oszthatatlan nemzetállam – felépítését, továbbá a törvényhozó, a végrehajtó és a bírói hatalom közötti, valamint az állami szervek, az állampolgárok és a jogi személyek közötti viszonyokat.

Az alkotmányos törvényeket az alkotmányozó hatalom – vagyis az e célból megválasztott és összehívott alkotmányozó gyűlés – fogadja el.

Az organikus törvények szabályozzák az állam számára nagy jelentőségű kérdéseket, így többek között az államhatárokat, a román állampolgárságot, az állami címet és pecsétet, a tulajdont és az öröklést, a népszavazások szervezését és tartását; a bűncselekményeket, a büntetéseket és a büntetések végrehajtását, a Magisztrátúra Legfelsőbb Tanácsa, a bíróságok, az ügyészségek és a Számvevőszék felépítését és működését, a hatóságok intézkedése következtében sérelmet szenvedett személyek jogait, a honvédelmet, a kormányzati szervek felépítését és a politikai pártokat.

A rendes törvények rendelkeznek minden egyéb, az organikus törvények által nem szabályozott területről. A rendes törvények nem módosíthatják a magasabb szintű normákat, azaz az organikus törvényeket vagy az alkotmányt.

Különleges esetekben (a parlament törvénykezési szünetében) bizonyos, a parlament által meghatározott területek jogalkotási felhatalmazás alapján **kormányrendeletekkel** is szabályozhatók. A rendelet külön felhatalmazási aktus alapján, az abban meghatározott keretek között és feltételek mellett bocsátható ki. Rendkívüli helyzet esetén a kormány bármely területen sürgősségi rendeletet bocsáthat ki, amennyiben azt szükségesnek ítéli.

A kormányhatározatok meghatározzák a törvények hatékony végrehajtásának módját, illetve alkalmazásuk egyéb szervezeti kérdéseit.

A központi kormányzat jogalkotási aktusokat (rendeleteket és utasításokat) kizárólag törvények, kormányhatározatok és kormányrendeletek alapján, azok végrehajtása érdekében bocsát ki.

Az önálló közigazgatási hatóságok aktusai

A helyi önkormányzati hatóságok (megyei önkormányzat, települési önkormányzat, bukaresti önkormányzat) által kibocsátott jogalkotási aktusok a hatáskörükbe tartozó területeket szabályozzák.

Egyéb jogforrások

Az emberi jogok európai egyezményéhez kapcsolódó ítélkezési gyakorlat és az **uniós bíróságok ítélkezési gyakorlata**.

Noha a belföldi ítélkezési gyakorlat nem jogforrás, a **Legfelsőbb Semmitő- és Ítélszék ítéletei** – amelyek feladata az egyes jogi rendelkezések egységes értelmezésének biztosítása – mindenképpen másodlagos jogforrásnak tekintendők. Emellett másodlagos jogforrásnak tekinthetők az Alkotmánybíróság azon ítéletei, amelyek mindenkire vonatkoznak (*erga omnes* hatályúak), és nemcsak az adott ügy feleire nézve (*inter partes litigantes*) fejtenek ki joghatást.

A polgári törvénykönyvről szóló 287/2009. törvény 1. cikke értelmében a polgári jog forrásai a jogszabályok, valamint **a gyakorlat és az általános jogelvek**. A „gyakorlat” ez esetben a hagyományokat (szokást) és a szakmai gyakorlatokat jelenti.

A fent említett rendelkezések a következő szabályokat határozzák meg a gyakorlat jogforrásként történő alkalmazására vonatkozóan:

A gyakorlat a jog által nem szabályozott esetekben alkalmazandó. Irányadó gyakorlat hiányában a hasonló helyzetekre vonatkozó jogszabályi rendelkezések, ilyenek hiányában pedig az általános jogelvek alkalmazandók.

A jog által szabályozott esetekben a gyakorlat csak akkor alkalmazandó, ha a jogszabályok kifejezetten hivatkoznak a gyakorlatra.

Csak a közrenddel, valamint az általánosan elfogadott erkölcsi elvekkel összhangban álló gyakorlat ismerhető el jogforrásként.

A gyakorlat fennállását és tartalmát az érdekelt félnek kell bizonyítania. A vonatkozó engedélyezett testületek vagy szervek által összeállított gyűjteményekben közzétett gyakorlatokat az ellenkező bizonyításáig fennállónak vélelmezik.

A normák hierarchiája

A normák hierarchiája Romániában a következőként alakul:

A jogszabályi hierarchia csúcsán a román alkotmány és az alkotmányos törvények találhatók. Ezekkel minden egyéb jogalkotási aktusnak összhangban kell állnia.

A jogszabályi hierarchiában a második helyen az organikus törvények állnak. Az organikus törvényeket a parlament minősített többséggel fogadja el.

A jogi normák harmadik kategóriáját a rendes törvények alkotják. A rendes törvényeket a parlament egyszerű többséggel fogadja el. Rendes törvény nem módosíthatja az organikus törvényeket és az alkotmányt.

A normák negyedik kategóriáját a kormányrendeletek jelentik.

A jogszabályi hierarchia ötödik szintjén a kormányhatározatok találhatók.

A központi kormányzat és az önálló közigazgatási hatóságok által elfogadott jogalkotási aktusok a jogforrási hierarchia hatodik szintjén találhatók.

A helyi önkormányzatok (megyei és települési önkormányzatok, bukaresti önkormányzat) által kibocsátott jogalkotási aktusok helyezkednek el a jogforrási hierarchia legalsó szintjén.

Intézményi keret

A jogszabályok elfogadásáért felelős intézmények

Az alkotmány szerint az állam alapját az alkotmányos demokrácia alapelvei képezik, azaz a **hatalmi ágak** (törvényhozó, végrehajtó és bírói hatalom) **szétválasztásának elve, valamint a fékek és ellensúlyok elve.**

A parlament, a kormány és a bírói szervek gyakorolják a közöttük megosztott hatalmat. A hatóságok és az állampolgárok közötti hatalmi egyensúlyt az **Alkotmánybíróság**, a **romániai ombudsman** (< *Avocatul Poporului din România*), a **Számvevőszék** (< *Curtea de Conturi*) és a **Jogalkotási Tanács** (< *Consiliul Legislativ*) is biztosítja.

A parlament az állampolgárok legfőbb képviseleti szerve és az ország egyetlen törvényhozó hatalma. A parlament a **Képviselőházból** és a **Szenátusból** áll. Főszabály szerint **törvényhozói hatalommal** kizárólag a parlament rendelkezik, azonban bizonyos esetekben ezt a feladatot megosztja a **végrehajtó hatalommal (a kormánnyal)** és a választókkal (az állampolgárokkal).

A kormány a parlament által elfogadott külön felhatalmazó törvény alapján rendeleteket bocsáthat ki. Sürgős intézkedést igénylő rendkívüli esetben a kormány sürgősségi rendeleteket is kibocsáthat.

A törvényalkotási folyamat

A törvényalkotási folyamat három szakaszból áll:

1. A kormányzati vagy a parlamentet megelőző szakasz az alábbiakat jelenti:

- a törvénytervezet kormányzati szinten történő elkészítése;
- a törvénytervezet társadalmi vitára bocsátása a törvényben megállapított feltételekkel;
- a Jogalkotási Tanács, a minisztériumok és egyéb intézmények általi jóváhagyás;
- a törvénytervezet kormány általi elfogadása.

2. A parlamenti szakasz az alábbiakat jelenti:

- a törvénytervezet benyújtása az egyik kamarához (a Képviselőház vagy a Szenátus mint első kamara), a román alkotmány által megállapított hatáskörök függvényében;
- a törvénytervezet vitája és az arról szóló jelentés/vélemény elfogadása a parlamenti állandó bizottságokban (meghatározott esetekben különbizottságok is létrehozhatók);
- az első kamara a parlament elnökségéhez való benyújtástól számított 45 napon belül plenáris ülésen megvitatja a törvénytervezetet és az ahhoz kapcsolódó törvényjavaslatot;
- törvénykönyvek vagy egyéb, különösen összetett törvények esetében a határidő az elnökséghez történő benyújtástól számított 60 nap;
- sürgősségi kormányrendeletek esetében a határidő 30 nap;
- e határidők túllépése esetén a törvénytervezetek és törvényjavaslatok elfogadottnak tekintendők, és végleges döntés céljából a Képviselőház elé kerülnek. Ezt követően a törvénytervezetről/törvényjavaslatról szavaznak (elfogadják vagy elutasítják), majd továbbítják a döntéshozó kamarához (a Képviselőházhoz vagy a Szenátushoz), amely elfogadja a jogalkotási aktus végleges változatát.

3. A parlamentet követő szakasz az alábbiakat jelenti:

- a jogszabály alkotmányossági vizsgálata (< *a priori* ellenőrzés) (az Alkotmánybíróság megerősíti, hogy a törvény nem ellentétes az alkotmánnyal). Ezt az ellenőrzést kérheti **Románia elnöke**, bármelyik kamara elnöke, a kormány, a **Legfelsőbb Semmitő- és Ítélszék**, a román ombudsman, illetve legalább 50 képviselő vagy 25 szenátor, továbbá hivatalból is elvégezhető.
- Végül az elnök a **törvényt** annak kézhezvételétől számított 20 napon belül **kihirdeti**. Ha az elnök a törvény újratárgyalását vagy alkotmányosságának vizsgálatát kéri (az előbbi csak egyszer lehetséges), a törvényt attól a naptól számított 10 napon belül kell kihirdetni, amikor az elnök azt – a törvény újratárgyalását vagy alkotmányosságának az Alkotmánybíróság általi megerősítését követően – kézhez vette.

A törvény **Románia hivatalos közlönyének** I. részében történő közzétételét követő három napon belül, vagy a törvényben megállapított későbbi időpontban lép hatályba.

Jogi adatbázisok

a) Az Igazságügyi Minisztérium által üzemeltetett **Jogalkotási Portál** jogi információs rendszer, amely minden érdeklődő számára gyors, ingyenes és korlátlan hozzáférést biztosít a naprakésszé tett és egységes szerkezetbe foglalt nemzeti joghoz. Az alkalmazás össze van kapcsolva a közös európai nemzeti jogi portállal, az **N-Lex**-szel.

A Jogalkotási Portált az Igazságügyi Minisztérium olyan projekt keretében fejlesztette ki, amelyhez az Európai Szociális Alap „*igazgatási kapacitás*” operatív programja alapján vissza nem térítendő támogatást kapott.

Az adatbázist naponta frissítik, és az 1989-től napjainkig elfogadott több mint 150 000 törvényhez, valamint számos korábbi releváns törvényhez biztosít hozzáférést.

Az adatbázisban több szempont alapján lehet keresni, például:

- a címben szereplő szavak;
- a szövegben szereplő szavak;
- a dokumentum típusa;
- a dokumentum száma;
- a hivatalos kiadvány típusa és száma;
- a közzététel időpontja;
- a törvényt elfogadó szerv stb.

b) Egy másik **romániai jogi adatbázis**, amelyet a Jogalkotási Tanács fejlesztett ki, tart fenn és frissít, szintén ingyenes nyilvános hozzáférést biztosít a romániai jogszabályokhoz.

Ez a **román jogtár**® – a hivatalos romániai jogszabálygyűjtemény – online változata, amely pontos és valósághű információkat tartalmaz az egyes jogszabályok különböző időpontoknak megfelelő állapotáról.

Az adatbázis 1864-től a mai napig tartalmazza a jogszabályokat.

Az adatbázisban a következő szempontok alapján lehet böngészni:

- a jogalkotási aktus kategóriája/típusa;
- szám;
- elfogadás éve (időszaka);
- közzétételi időszak;
- hivatalos közzététel (típus, szám, év);
- a címben szereplő kulcsszavak;
- a jogi aktus állapota (hatályos, már nem hatályos);

egyéb szempontok (jogalkotási aktus, egyedi jogi aktus / közzétett, közzé nem tett).

A **Jogalkotási Tanács** belső hálózatán megtalálható adatbázis a törvénytervezetek jóváhagyásához szükséges, valamint a törvényhozási folyamat során hasznos, naprakész és részletes jogi információkat tartalmaz.

c) Egy másik jogi **adatbázis** (bár eltérő elrendezéssel) a **Képviselőház** (a parlament egyik kamarája) honlapján érhető el. Keresés a következők alapján végezhető:

a jogalkotási aktus típusa;

szám;

dátum;

a jogalkotási aktust kibocsátó hatóság;

kihirdetés dátuma és kulcsszavak (mind az aktus címében, mind a főszövegében).

Ingyenes-e az adatbázishoz való hozzáférés?

Igen, az adatbázishoz való hozzáférés **ingyenes**.

Utolsó frissítés: 21/02/2020

E lap nemzeti nyelvű változatát az adott tagállam tartja fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Az Európai Bizottság nem vállal semmifajta felelősséget az e dokumentumban szereplő vagy abban hivatkozott információk vagy adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.